

Štev. 13.

V Ljubljani, v sredo 29. marca 1916.

Leto III.

Zopetno bombardiranje Gorice: Hiše v Via Seminario, razbite od italjanskih granat.

Naprej!

Naprej, zastave slave,
na boj junaška kri!
Za blagor očetnjave
naj puška govori!

Z orožjem in desnico
nesemo vragu grom.
zapisat v kri pravico,
ki terja jo naš dom.

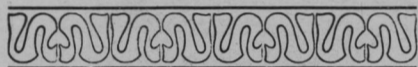
Draga mati je prosila,
roke okrog vratu vila,
plakala je moja mila:
»Tu ostani ljubi moj!«

Z Bogom mati, ljubca zdrava!
Mati mi je očetnjava,
ljubca moja čast in slava.
hajdmo, hajdmo zanje v boj!

S. Jenko.

Na doberdobski planini — pred vojno.

Ded Jozo gleda...

Bolgarski spisal Ivan Vazov; preložil A. B.

Ako se spomnimo svojih očetov, dedov in sorodnikov, ki so se preselili na oni svet pred osvobojenjem naše domovine, predno so se pred njih očmi zasvetili sladki žarki svobode, potem si večkrat mislimo: kako bi se pač čudili in radovali, ako bi se po kakem čudežu zbudili iz večnega spanja v svojih grobovih, odtam vrnili se na zemljo ter gledali okoli sebe... Kako bi bili omamljeni od vsega, kar jim je bilo neznano v življenju in bi se jim zdelo neverjetno. Kako tuje bi se morali čutiti sedaj!

Toda ne bodo vstale od mrtvih, bedne duše naših sorodnikov, ne bodo vstale, da se vesele čudom svobode, katere mi malomarno motrimo s svojimi očmi, in katerih se oni niti niso upali slutiti v najsmelejših sanjah...

Ne! ne bodo vstali... Saj nihče izmed nas ne vstane od smrti.

A vendar je živel človek, ki je umrl na predvečer osvobodilne vojne in vstal... ne... ki pa je mogel čutiti strmenje človeka, ki se znova vzbudi v življenje, ki je gledal osvobodeno Bolgarijo, ki pa ni čutil razočaranj, katera so delež nas, ki živimo in gledamo...

Ta človek je bil štirinosemdesetletni starček, ded (djado) Jozo.

Živel je v gorski vasi, ki je imela kakih dvajset koč, gnezdečih v tihi grapi Stare Planine nad Iskrovo sotesko.

Ta ded Jozo, priprost, a duševno razvit človek, je imel za sabo trdo življenje sužnja, življenje polno težav, grozovitosti in brezupnosti. Bil je tako nesrečen, da je šestinštirideset let star v domači vasi naenkrat izgubil pogled, malo pred izbruhom rusko-turške vojske.

Ostal je živ, a zaživa je odmrli svetu z neutrušenim, skrivnim koprnenjem, da bi videl »Bolgarsko«, kakor je imenoval svobodno Bolgarijo.

V njegovi duši so živele slike iz temne preteklosti. V njegovem starem, a vendar svežem spominu so valovala cela krdela spominov iz suženjskega življenja, groznic in zlih spominov. V svojih mislih je razločno videl to, kar je nekdaj gledal s svojimi očmi; v temi, ki ga je obdajala, je razločno videl rdeče fese, turbane, knute... ljute Turke z divjimi obrazi... dolgo suženjsko noč, brez svita veselja in nade... V njej je bil rojen, v njej je umrl...

V to takrat nedostopno balkansko puščavo je le slabo odmevala vojna. Boji so bili skoro končani, ne da bi jih bil v oddaljeni Iskrovi soteski naznanjal odmev topovskega groma.

Bolgarija je bila svobodna. In tudi ded Jozo je bil svoboden... to so mu povedali takrat. A bil je slep, ni videl te svobode, tudi čutiti je ni mogel. Svoboda so bile zanj besede: Turkov ni več tukaj!... In čutil je, da jih ni več tukaj.

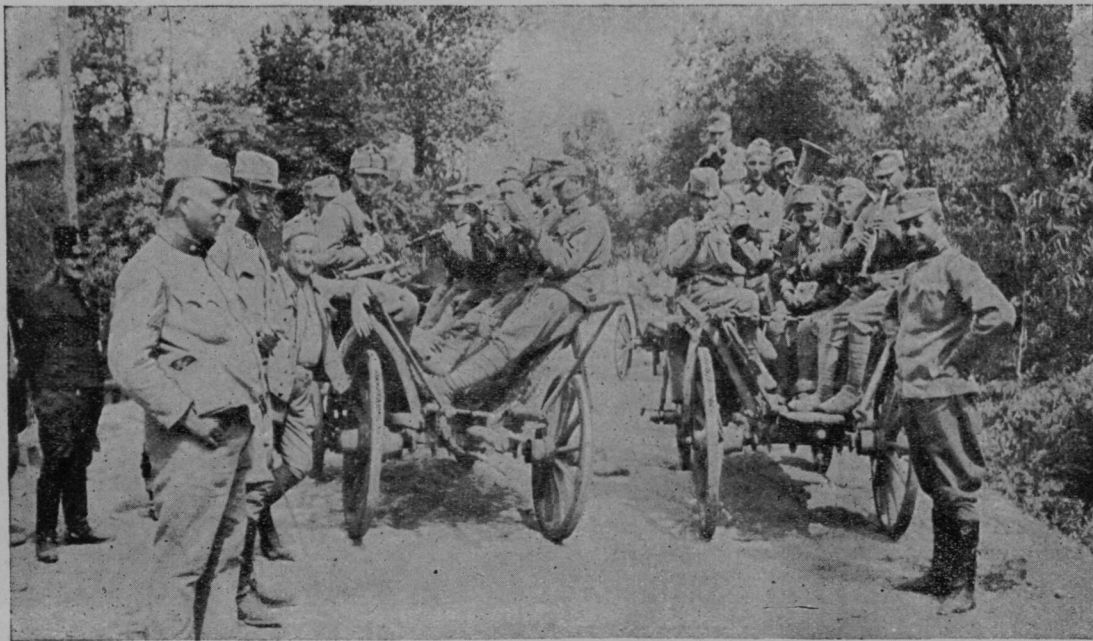
A želel je videti »Bolgarsko«, da se mu razveseli duša.

Na svojih skromnih sosedi, na kmetih, v njih razgovorih, mislih, v težavah vsakdanjega življenja ni čutil nič posebno novega. Vedno isti ljudje, iste strasti, isto sovraštvo, ista beda kot prej. V tem od sveta oddaljenem zakotju je slišal isti hrup in prepir v krčmi, iste vaške čenče, iste boje s potrebami in naravo.

»Kje pa je Bolgarska?« je vprašal sanjavo, sedeč v senci zelenih, krivoraslih hrastov in s sanjavimi, mrtvimi pogledi zroč v daljavo. Ako bi imel pogled kot orel, bi bil zletel gledat, kak je novi svet.

Ko bi sedaj imel oči!... si je mislil bridko. Nikdar ga ni zapustila želja, da bi videl svobodno Bolgarijo. Ta misel je odriivala vse druge. Malomaren je bil za vrvenje življenja, ki ga je obdajalo, ni se zmenil zanje... vse v njem je bilo tako malenkostno, ničevno in vsakdanje!

Bal se je umreti, predno bi razumel, kaj je »Bolgarska«, še bolj pa se je bal, da bi od starosti izgubil pamet, predno bi spoznal to čudo...

Iz življenja vojakov za fronto: Izlet z godbo.

Peto leto po osvobojenju se je — kdo ve kako — po vasi raznesla vest, da pride okrajni načelnik.

Ta vest je poživila vas. Tudi srce deda Joza je bilo hitreje, duša mu je plavala v sladki pijanosti, kakršne doslej ni poznal.

Sedaj bo vendarle res videl »Bolgarsko«, spoznal bo načelnika!... Popraševal je vsepovsod, da bi razumel, kak in kaj je ta veliki mož. Veščerji kmetje so mu povedali, da je načelnik nekak kajmakam ali paša.

»Toda bolgarski paša?« je prašal ves razburjen.

»Bolgarski, kakšen pa?...« so mu odgovorili.

Denkova kočja je bila še najčednejša v vasi. Bila je enonadstropna, z ilovico namašana, imela je majhna okna in eno je imelo celo zagrinjalo... od zunaj so držale vanje majhne, ozke stopnice. To kočjo je bila vas določila za sprejem visokega gosta.

Tudi ded Jozo je hitel k Denkovi kočji, potrkal s palico na pletena vrata in zaklical: »Denko, ali je gost tukaj?«

Ko ga je Denko ugledal, se mu je pomračilo čelo.

»Tukaj je, ded Jozo. Zakaj prihajaš?... Načelnik je truden... pusti ga sedaj v miru.«

»Reci mu vendar, naj pride ven samo za trenutek!« je odgovoril starec in s palico

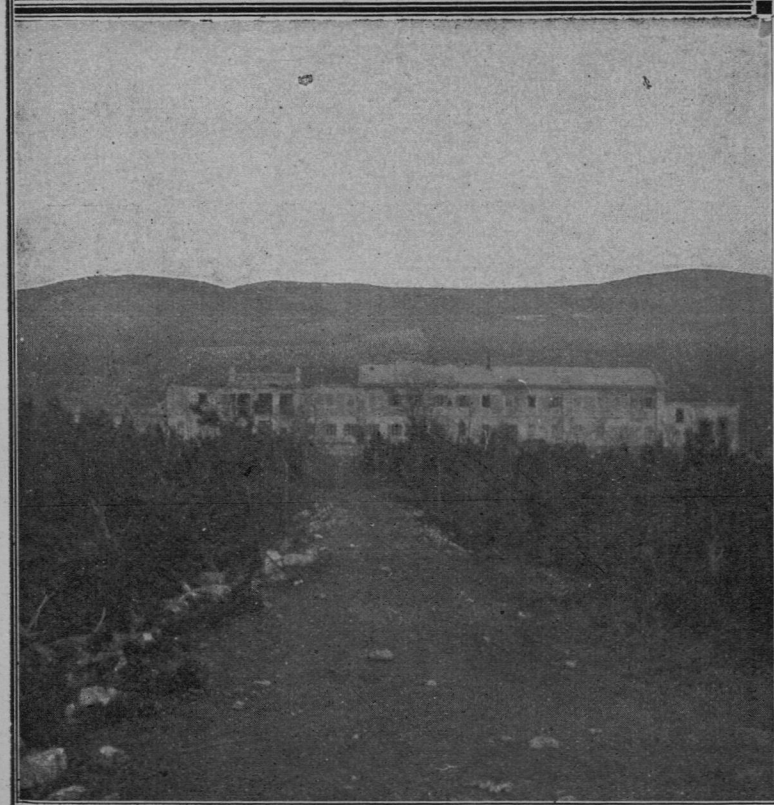
»Slep je pet ali šest let...«

In pripoveduje mu, kako je ded Jozo nenadoma izgubil vid, ravno ko so prišli »bratci«.

»Bil je precej pameten in več človek...« doda Denko — »a roka božja ga je zadela, kdo ve, zakaj... Sedaj gleda, a ne vidi... Kot bi bil mrtev... Zakaj ga Bog ne vzame k sebi?... Dobro zanj, da ima malo imetje... posestvo, živino... zanj skrbita sin in snaha. Lepo ravnata ž njim.«

»To je čudno...« je mislil načelnik. »Naj pride... Ne... čakaj... sam pojdem...«

In je šel v vežo in dol po stopnicah.

Boji na laški fronti: Kastel Sv. Ivana v Trziču, katerega so razbile laške baterije. Zraven kastela vojaki, ki vozijo vodo v zakope. Spodaj starodavni samostan Sv. Ivana ki so ga porušile laške granate. Zraven notranjost samostana.

»Jeli to naš človek, Bolgar?« je zopet prašal in se čudil.

»Ali bi rad, da bi bil Turek, ded Jozo?« so mu sočutno odgovorili kmetje, ki so bili že davno videli okrajne načelnike in še druge veljake v Vraci, njih okrožnem mestu, kajti nobeden doslej še ni bil v Sofiji.

A dedu Jozu ni zadoščal ta odgovor. Prašal je še, kako je načelnik oblečen... kako hodi... ali nosi sabljo?...

In odgovorili so mu: »Da, sabljo nosi.«

In vzdihnil je od veselja.

Videl ga bom, ko pride... si je mislil v stari, kimajoči glavi.

* * *

Načelnik je prišel in se ustavil pri Denku.

trkal po dvorišču, kajti hotel je najti stopnice, ki so vodile v kočjo.

»Zakaj si tako svojeglav?... Za koga in čemu iščeš načelnika?« je vprašal gospodar.

»Za nikogar... sam zase... kar tako. Reci mu, da bi ga rad videl ded Jozo, slepec.«

»Videl ga boš, kakor vidiš svoj obraz v vodnjaku.«

A starčeva volja se ne da ukloniti. S palico udarja že ob prvo stopnico in stara glava se mu trese.

Kmet gre načelniku javit, da bi slep in otročji starec rad govoril ž njim.

»V kaki stvari?« vpraša načelnik.

In ko mu Denko pove, pristavi: »Da bi me videl?... Slepec, praviš?«

Po korakih je spoznal ded Jozo: on je, bolgarski paša.

Uradnik je ugledal pred sabo sivobreda starčka zdrave vnanjosti in izrazitega, temnega obraza v raztrganem brezramniku. Ded Jozo se je tresel po celem životu. Spoštljivo je stal tukaj, nagibaje belolaso glavo.

»Kaj bi rad, ded?« je vprašal načelnik. Starec je dvignil glavo in uprl mrtve, srpe oči v govornika. Samo mišice njegovega krepkega obraza so utripale nervozno.

»Ali ste Vi, blagorodje?«

»Jaz sem, ded...«

»Paša?«

»Da, on...« je rekel načelnik smehljaje. Starec se mu približa, vtakne kapo pod

levo pazduho, prime načelnika za roko, tipa rokav, dotika se mednih gumbov na prsiah, trakov na rami, srebrnih epolet, dvigne se celo na prstih ter jih poljubi.

»Bog!... videl sem!« pravi stari, se pokriža ter si z rokavom obriše solze, ki so se mu svetile v ugaslih očeh. Potem se globoko prikloni in pravi: »Sedaj pa oprostite, sinko, da sem Te nadlegoval...«

In s palico iskaje pot je odšel, ne da bi pokril glavo.

(Dalje prihodnjič).

Špijonova usoda.

Roman.

(Nadaljevanje)

Deveto poglavje.

Ko je prišel agent Krof dve uri pozneje domov, je pisal dr. Martinič še poročilo za policijskega svetnika Korena. Opisal je natančno dogodke pri mostu Rialto in izrazil nado, da bo prihodnje dni njegovo delo v Benetkah končano.

Agent je poklical takoj k sebi. Izvedel ni posebnega.

Tujec, ki mu je sledil, je šel po ovinku proti železnemu mostu. V ulici Boche di San Pietro ga je neki potepuh napadel. Tujec se je postavil v bran, nastavljal samokres in dvakrat ustrelil na napadalca. Potepuh je ušel, tujca je čakala gondola. Stopil je vanjo in se peljal proti Mestre. Agent je čakal, da se je gondola vrnila. Gondolier je povedal, da je dospel tujec ravno prav k vlaku. Odpeljal se je.

Dr. Martinič je sestavil brzojavko, s katero je obvestil svojo policijo o prihodu sumljivega tujca. Pismo in brzojavko je izročil agentu, ki je nesel oboje takoj na pošto.

Spal je dobro. Zjutraj je šel v kavarno. Baron Fon je bil že tam in pred njim na mizi je ležal velik šopek.

Komisar ga je porinil proti robu mize.

— Ljubi baron, je rekel, vi ste popolnoma pozabili, po kaj sva prišla v Benetke. Včeraj nisem hotel motiti vašega srečnega razpoloženja, danes pa nehajte z ljubeznimi zadevami in...

— Pardon, ljubi doktor, ga je prekinil baron Fon, povedati vam moram na vsak način, da sem od včeraj dalje popolnoma drugega mnenja.

— Tako, zakaj pa?

— Ker ne more biti tako čisto, sveto in nežno bitje, kakor je Marija, sestra morilke. Ker ne more hči takega moža, kakoršen je senator, delati zločinov.

— Prositi vas moram, da pustiva na stran pomisleke, ki jih narekavajo čustva. Na ta način ne pridejo nikomur hudodelci v roke.

Komisar je nato obvestil barona o dogodkih prejšnjega dneva.

— Kakor vidim, nameravate Castellmarijeve obiskati. Dovolili boste, da grem z vami.

Dr. Martinič in baron Fon sta bila ta pot sprejeta.

Sluga jih je peljal skozi stebrišča do razkošnih stopnic in po stopnicah v veliko dvorano, ki je kazala bogastvo in slavo nekdanjih beneških dožev.

Dvorana je bila velikanska. Na obeh straneh so se vrstila visoka okna. Ena vrsta je bila obrnjena na lagune, druga na Campiello. Na levo in desno je vodilo več visokih, v renesančnem slogu izdelanih vrat v notranje prostore.

Skozi ena teh vrat je peljal sluga oba gospoda v manjši salon. Stene so bile

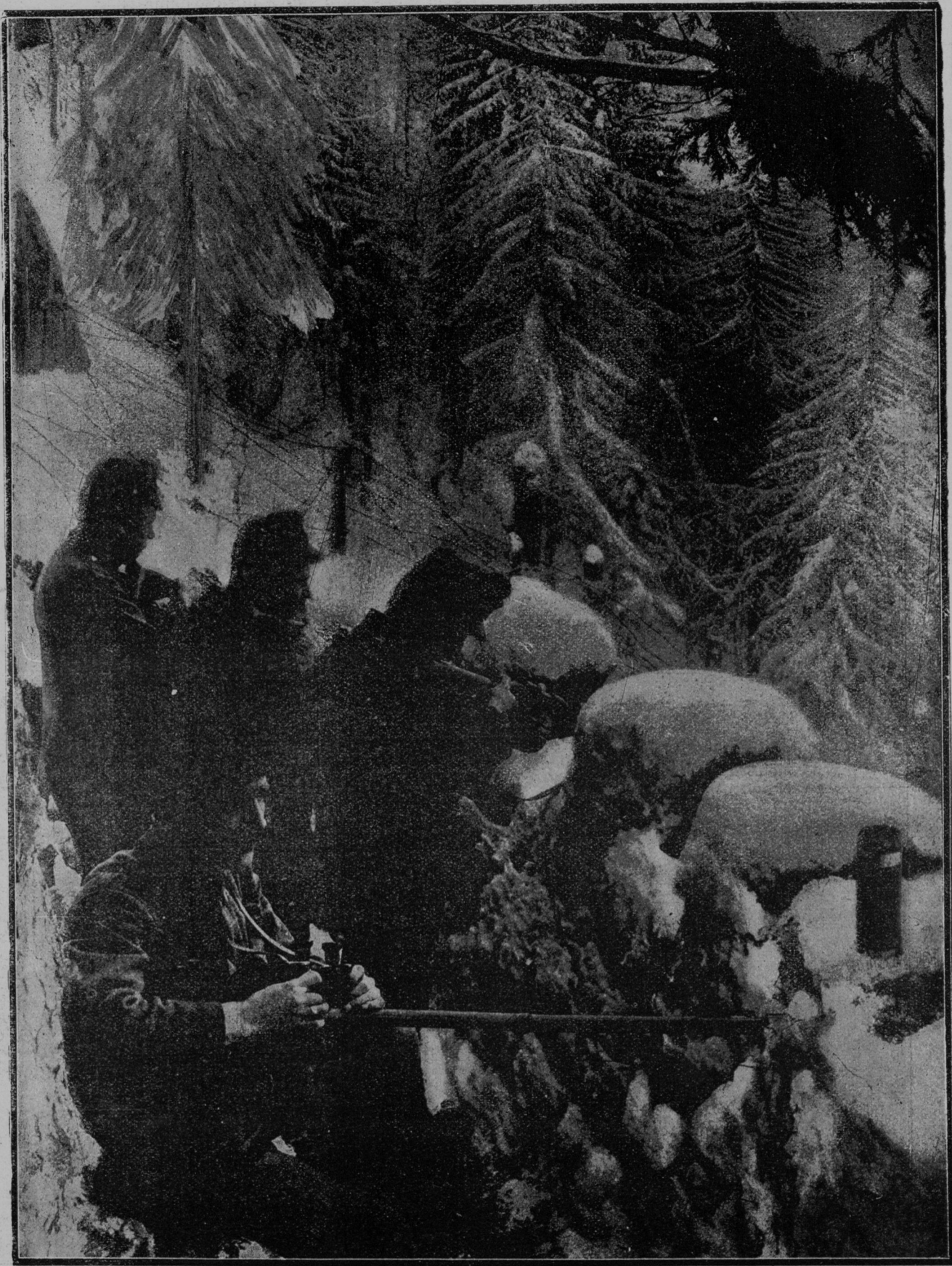
odete s starinskim, težkim, temnordečim svilenim brokatom in po njem so se vrstile slike dedov in babic.

Tik kamina iz črnega marmorja je sedela v usnjenem stolu Marija di Castellmari. Njena fina, in vitka postava v ohlapni, a elegantni domači obleki je najboljšo učinkovala. Skozi okna je sijalo nanjo solnce.

Marija di Castellmari je sprejela barona s prelepim smehljajem ter opravičila svojega očeta, ki se je mudil pri seji.

— Moji sestri je od včerajšnjega večera tudi slabše, zato se morata gospoda zadovoljiti z menoj.

Dr. Martinič je čutil, da je odveč. Lepa gospodična se je bavila samo z baronom Fonom.

Na straži na laški fronti na Tirolskem.

Skupina ruskih vojakov ujetnikov, ki popravljajo ceste.

Komisar si je ogledoval iz dolgega časa slike dedov in babic, ki so visele po marmornatih stenah.

Poleg slike senatorja je bilo prazno mesto, a poznalo se je, da še ni dolgo tega, odkar je od tam odstranjena slika. Gosposki je zato rekel naravnost:

— Tam je visela gotovo slika vašega brata.

Marija je plašno pogledala in odgovorila:

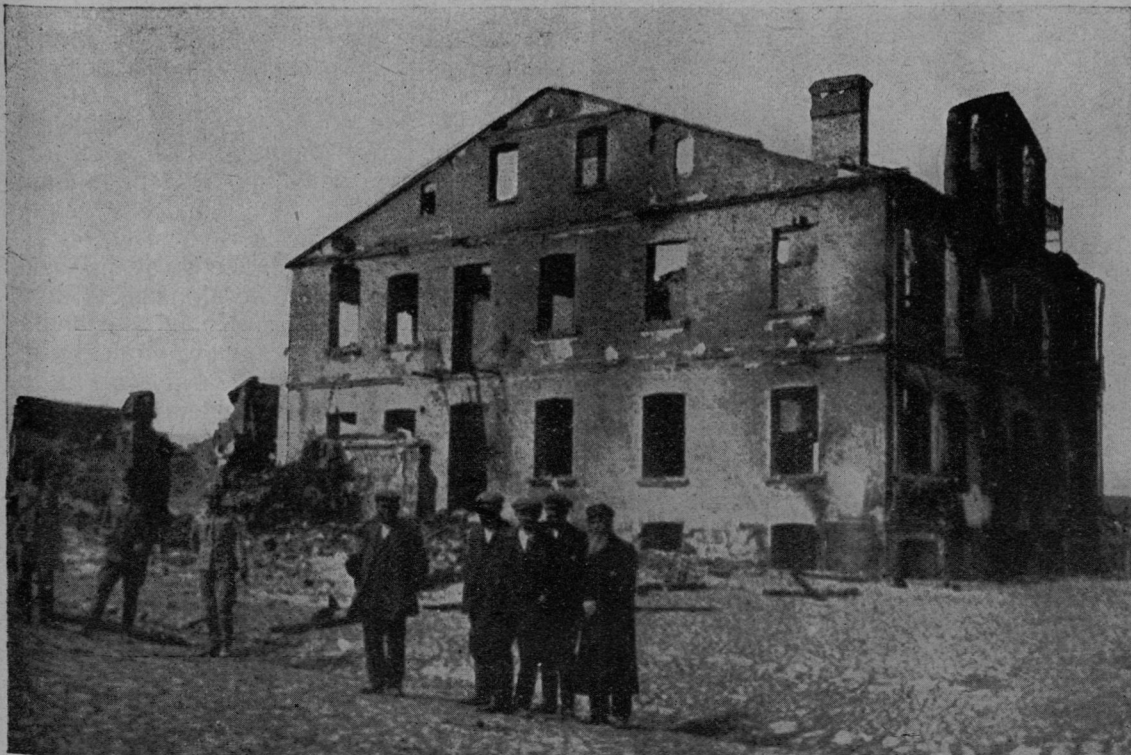
— Res, ali kako pridete na to?

— Mislil sem samo. Vsi moški člani rodbine so tukaj, a ena sama slika manjka... tako sem prišel na to. Zakaj ste pa podobno odstranili?

— Papa je ukazal. Takrat, ko se je moj brat (pričela je trgati besede) v to osebo... — igrala je v varietetu — zaljubil. Niti njegovega imena ne smemo več imenovati. Bili so jako žalostni časi...

Razrušeni mlin v Tolminu, odkoder so naše čete prodrle laško fronto.

Požgani in porušeni uradi v Brestu Litovskem po begu Rusov.

Marija se je obrnila spet k baronu. Videlo se ji je, da ji ta pomenek ne ugaja.

Dr. Martinič je premišljal, kako bi v teh razmerah ravnal. Med tem so se odprla vrata in senator je vstopil.

Pozdravil je gospoda, posebno ljubeznivo pa barona.

Dr. Martinič je prosil takoj za kratek pomenek. Senator ga je hladno povabil, naj mu sledi.

V sobi, kjer je senator delal, sta sedla. Senator za pisalno mizo, Martinič na stol ob desni.

— Prosil bi vas za par pojasnil, gospod pl. Castellmari, je pričel komisar.

— Jako rad, gospod, sem vam na razpolago, samo če mi je mogoče.

— Prosim, ali ste bili pred štirimi leti v kraju Marccone?

— Bil.

Odgovor je zvenil hladno in ostro. Obraz se ni izpremenil niti za troho.

— Ali se še spominjate moža po imenu Bartolomeo Giardini?

Zdaj je spreletel senatorjeva lica lahnen trepet.

— Da, je odgovoril z istim glasom kakor prej.

— Ali mi morete povedati o tem možu kaj natančnejšega?

— Mehanik je bil. Parkrat je delal takrat v moji vili, če se prav spominjam. Več ne vem.

— Oprostite, vaša hčerka, baronica Sternberg bi utegnila nemara več vedeti?

— Ne vem. Moja hči dela to, kar hoče. Prosim, pojdite k njej.

— Potem bi vas, gospod senator, samo še nekaj vprašal.

Komisar je segel v žep in prinesel iz njega fotografijo Strebingerjevo.

— Ali je to Bartolomeo Giardini?

Senator je strmel v sliko z velikimi očmi, stisnil ustne in molčal.

Naenkrat je vstal in se ponosno zravnal. Vprašal je:

Zakaj in s kakšno pravico me izprašujete?

Tudi dr. Martinič je vstal. Sprevidel je, da se je treba legitimirati. Poklonil se je in odgovoril:

— Jaz sem policijski komisar.

Imenoval je biro, kjer je stalno služboval.

— Tako . . . policist? In kaj vas je privedlo v mojo hišo?

— Velikemu zločinu je treba priti do dna. V vašo hišo sem prišel zato, ker sem mislil, da mi pojdete gotovo na roko pri iskanju morilca, ki je umoril znanca vašega cenjenega doma.

Obraz senatorjev se je pomračil.

Odgovor je zvenel kakor grožnja.

— Kdo pravi, da je bil ta mož znanec mojega doma?

— Trajalo bi predolgo, če bi vam hotel naštetih, gospod senator, vse razloge, ki to dokazujejo. Priče lahko potrdijo, da je vaša hči tega moža obiskala, da je sedel za vašo mizo v kraju Marcone, da je imel zveze z vašo starejšo hčerjo.

Senator se je obrnil stran in strmel nekaj časa skozi okno na lagune. Ko se je spet okrenil, je bil bled.

— Na sliki je Giardini. Bil je sin mojega mladostnega prijatelja — z mojo starejšo hčerjo sta se skupaj igrala kot otroka. Če bi se bila takrat v Marcone poročila, bi ne bil nasprotoval. Ali bi še sicer radi kaj vedeli?

— Ne. Hvala. Čudim pa se, da me vi ničesar ne vprašate. Giardini je bil v mestu, kjer službujem, 7. januarja umorjen.

Zadnja kaplja krvi je izginila iz senatorjevega obraza.

— Molčite, je zakričal s hripavim glasom. Znano mi je vse, kar hočete povedati, a ne maram teh grozot še enkrat poslušati. Bartolomea Giardinija je imela rada moja hči in tudi jaz sem ga imel rad. Ne vrtajte po ranah, ki še niso zaceljene!

— Gospod senator, se je opravičil dr. Martinič, služba mi nalaga, da moram govoriti o stvareh, ki so drugim neljube. Prosim vas samo še da mi omogočite obisk pri vaši starejši hčeri.

— Meta je zelo bolna. Razburjenje bi utegnilo biti zanjo usodno. Kakor hitro pa

Črnogorke v črnigorski Rjeki, ki so jo zavzele naše čete, nosijo drva na trg.

bom videl, da vas moja hči lahko sprejme, vas obvestim

— Gospod senator, je povzel komisar še enkrat, bodite prepričani, da je moj edini namen, razjasniti kako temno zadevo. Zdaj, ko je umorjenec znan, treba izlediti samo še morilca.

— Če vam morem pri tem pomagati, storim to z veseljem.

Ko se je vrnil Martinič v salon, je sedela mlada dvojica v kotu, čebljala tam in se smejala, da je bilo veselje gledati. Baron Fon je očitajoče pogledal komisarja, vstal in se ž njim vred poslovil.

Senator je bil popolnoma miren. Drju

Martiniču je segel v roke sicer nekoliko trdo, z baronom pa sta se presrčno poslovila.

Marija in baron pa sta si ljubko objubila:

— Na svidenje na trgu sv. Marka.

* * *

Popoldne sta šla baron in Martinič na trg sv. Marka. Dr. Martinič se ni malo začudil, ko ga je sprejel senator z besedami.

— Moja hči vas prosi, če je mogoče, da bi stopili takoj k njej.

Martinič se je takoj poslovil. Na gondoli se je pripeljal pred palačo del Angelo. Sluga ga je vprašal.

— Ali so gospod tisti doktor, ki jih žele gospa baronica sprejeti?

Komisar je potrdil in nato sledil slugi po nešteti sobah. Baronica Sternberg ga je sprejela v velikem prostoru, razsvitljenem z negotovo svetlobo luči, ki je stala na mizi in bila zastrta s čipkami.

Na sebi je imela preprosto obleko angleškega kroja. Rdečkasto svetli lasje so bili nalahko speti in obdajali v širokih valih mali in lepi obraz. V njenih očeh je ležalo nekaj iskajočega.

— Gospod doktor, izvolite sesti. Čula sem, da bi radi z mano govorili.

Ponudila je belo, fino roko in ga ž njo takorekoč prisilila, da je sedel v fotelj. Zdaj mu je sijala luč naravnost v obraz.

Na baroničinem obrazu se je prikazal strah. Stopila je nehote korak nazaj. Videlo se je, da se premaguje. Ko je spet sedla ter se takorekoč pogreznila v mrak, se je naglo prilagodila položaju. Njen obraz je bil vsakdanji. Samo malo bledejši.

Komisar je prevdaryl situacijo. Baronica ga je takoj povabila. To kaže, da ima posla z energično žensko in tudi zelo zvito, kar je lahko sklepati iz tega, da je posadila njega v ostro luč, sebe pa v mrak.

Njenega straha in nenadnega presenečenja ni prezrl. Jasno je bilo, da je spoznala v njem tistega, ki jo je rešil pri mostu Rialto. Ali je slutila, zakaj je prišel? Ali je že uganila, kakšno službo opravlja tisti, ki se je mešal med potepuhi v zakotni ulici?

(Dalje prihodnjič.)

Črnogorski kralj Nikolaj ki se je te dni preselil v Bordeaux na Francoskem.

Ilustrirani list med vojaki.

Iz tabora vojnih poročevalcev pišejo: »Zalaganje vojakov na fronti s časopisjem, ki se je začasno uvedlo za poskušnjo, je doseglo izreden uspeh. Poveljniki onih armad, pri katerih so se doslej časopisi razdeljevali, poročajo, da so čete to naredbo pozdravile naravnost kot dobroto. Povsod izražajo željo, naj bi se pošiljalo še več časopisov in zlasti zahtevajo ilustriranih časnikov. Višje armadno poveljstvo se najtopleje zahvaljuje tiskarnam in uredništvom za brezplačno prepuščanje časnikov vojaškim četam, saj časopisje olajšuje težko nalogo in trude, ki jih morajo prenašati vojaki. Zato pa se obrača na vso javnost in na izdajateljstva z novo prošnjo, naj pošiljajo še nadalje kolikor moče različnih listov brezplačno; tudi lokalni listi, zlasti pa ilustrirani časopisi so zelo dobrodošli. Poveljništvo vojnega tabora poročevalcev (Vojna pošta št. 11) posluje kot posredovalec pri nadaljnjem izvrševanju te akcije.

Tudi našemu listu prihajajo pisma, ki poročajo isto: ilustrirani list je vojakom naljubši. Nekaj takih pisem smo navedli že v naši listnici uredništva ali upravnništva. Najvišji poveljnik naše armade torej le potrjuje, kar so uredniki listov, zlasti ilustriranih, vedeli že dolgo.

Te dni smo dobili zopet pismo s podpisom Janka Ravnika z J., zdaj v-res. bolnici na D., ki nam piše.

»Prijatelj mi pošilja Vaš list »Tedenske Slike«. Prej, ko sem bil

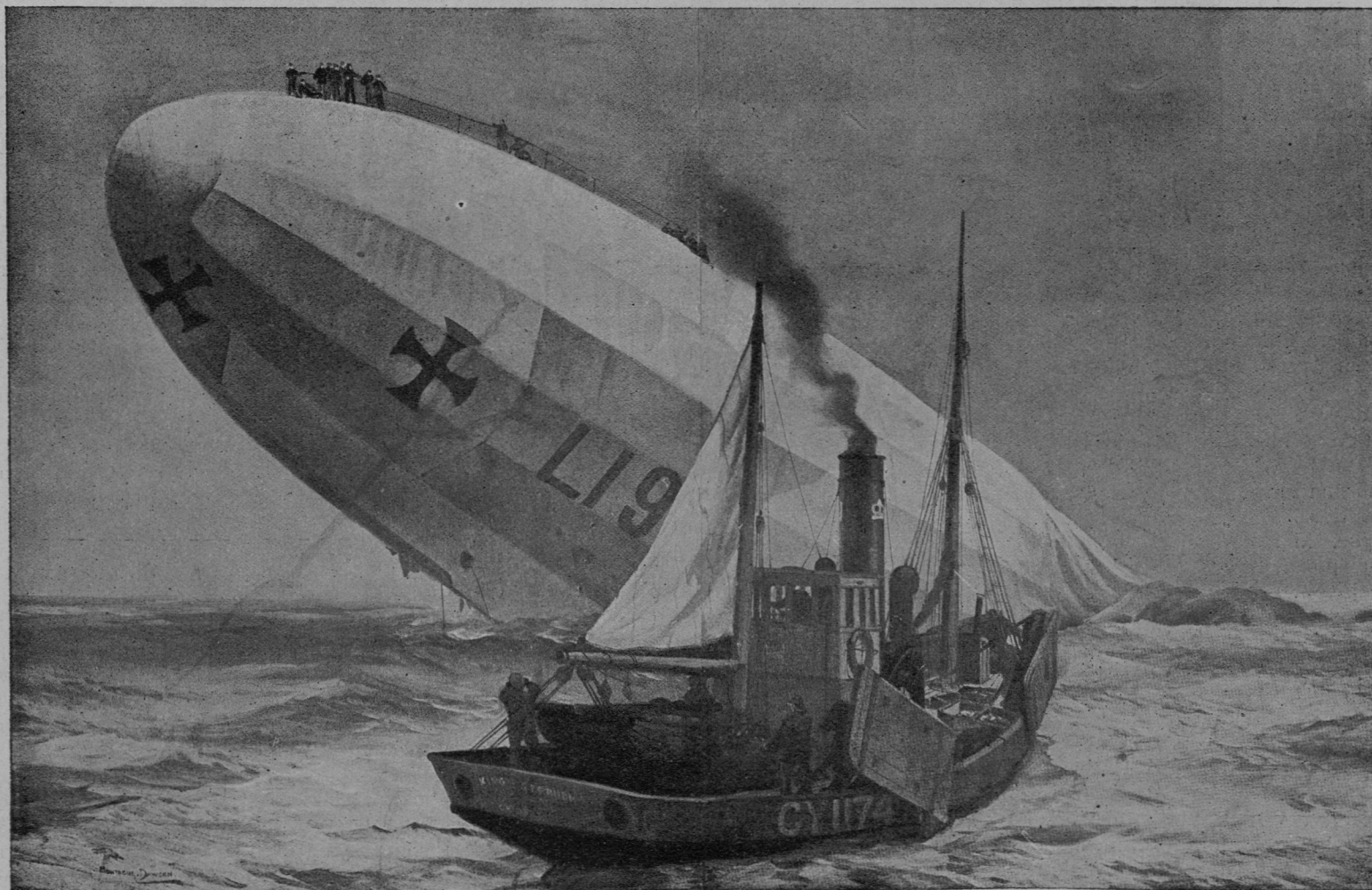
Iz osvojene Črne Gore: Na cesti med Lovčenom na Cetinje.

doma, sem bil tudi naročnik. Zdaj pa sem že čez leto dni v vojni službi, bil že dvakrat v vojni in se nahajam že nad mesec dni v bolnišnici. Vedno težko pričakujem Vašega lista, ker dnevnik pač s svojimi preobširnimi razpravami niso simpatični. Tako je Vaš list najboljši prijatelj slovenskemu vojaku na tujem».

Naše upravništvo poklanja mnogo števil »Ted. Slik« brezplačno bolnišnicam ter pošilja list marsikomu na vojno. Toda v današnjih težkih časih je izdajanje ilustriranega časopisa zelo drago, ker so se troški izredno zvišali. Zato moramo misliti predvsem nase, da ne spravimo obstoja svojega lista v nevarnost. Lahko trdimo brez samohvale da so »Ted. Slike« danes največji, najbogateje ilustrirani in glede vsebine vedno najzanimivejši tednik. Zato pa prosimo, da se nas podpira. Pošiljajte »Ted. Slike« svojim dragim na vojno! S tem jim napravite največje veselje, obenem pa podpirate koristno narodno podjetje!

Zgodovina psa v vojni.

Iz zgodovine posnemamo, da je pes med prvimi, ki spremlja človeka. Misel, porabiti psa, najzvestjšega človekovega spremljevalca, za vojne namene, nikakor ni nova. Že v starem veku in pri najrazličnejših narodih se je boril pes za svojega gospodarja. Lidijski kralj Alyattes je proti Armencem uporabljal velikan-

Potapljaóci se nemški Zeppelin v Severnem morju. Ponesreóene zrakoplovce je sreóal angleški parnik, ki vzlíc prošnjam potapljaóóih se junakov ni hotel rešiti, ter jih brezsróno prepustil smrti v valovih.

ske pse, katerih naravno divjost je dresura še povečala. Aelian piše, da so se Magnezijci proti Efežanom borili v treh vrsteh: prvo vrsto so tvorili močni psi, drugo sužnji in šele v tretji so se nahajali Magnezijci sami. Herodot pripoveduje, da je Kserkses na svojem vojnem pohodu na Grško peljal s seboj indijske pse; po poročilih Valerija Maksima je tudi Cir redil veliko množico vojnih psov. Galci so dobivali svoje vojne pse z Angleškega. Ko je Marius premagal Cimbri, so na strani cimberskih žen psi najhrabrejše branili taborišče. Rimljani so se najbrže naučili od svojih barbarskih sovražnikov rabiti pse v vojni. Iz nekega reliefa, ki je v neapeljskem muzeju, se da sklepati, da so pse oblačili celo v oklepe. Redkeje so v starem veku porabljali pse kot sle. Poroča se pa, da je prišel Pelopidas pred oblegane Tebe preoblečen z 12 tovariši in z močno tropo psov. Svoj prihod je Tebancem naznanil na ta način, da je pomešal med pasjo hrano napisane listke. Ko so prišli potem psi v mesto, so jih raztelesili in v črevesju našli poročilo, nakar so Pelopido in njegove spremljevalce pustili v mesto.

V srednjem veku so se psi tudi borili na strani svojih gospodarjev, obenem so pa stražili in branili taborišče. Iz te dobe so posebnost znani škotski psi. Ko je Henrik VIII. napovedal vojno Francu I., je poslal svojemu zavezniku cesarju Karlu V. poleg angleških pomožnih čet tudi 400 vojnih psov. Večkrat se je prigodilo, da se je vršil pred pravo bitko boj med psi sovražnih armad. Pri Valenci je Karel V. španske pse, ki so zmagali, postavil svojim vojakom za zgled. Proti koncu 17. stoletja so se v Dalmaciji in na Hrvaškem rabili psi pri obrambi domovine. Turki so pogosto vpadali v deželo. Psi so bili pridelnosti skrajnim predstražam ter so z lajanjem naznanili prihod sovražnika, boja se pa niso udeleževali. V sedanjem stoletju so prevzeli porabo vojnih psov Francozi od Kabilov v Algirju in Tunisu. Vendar nahajamo vojne pse tudi v zadnji orientalski vojni v Evropi in Aziji pri Rusih, kakor tudi pri Avstrijcih, ki so jih uporabljali v Krivošiji za odkrivanje zased. Iz istega namena so se psos posluževali Holanci, da so izvolali v goščavi skrite sovražne oddelke,

Španci na Kubi in Francozi v Tonkingu. Tudi v Švici ima posadka v fortu Fondo del Bosko, ki pripada Gotharski utrdbi, pse, ki delajo stražam družbo.

Pes se odlikuje s svojo nadarjenostjo, čuječnostjo, zvestobo do človeka in ostoprostjo gotovih čutov. Vsled teh lastnosti ga danes uporabljajo skoro vse evropske države za različne vojaške namene, kakor za varnostno službo, za stražo in deloma tudi za sanitetno službo. Posebno uporaben je pes za varno-

tudi v Avstriji, kajti tudi pri nas je zadnje desetletje začelo padati število rojstev. V Nemčiji se rodi vsako leto 560 tisoč otrok manj, kakor bi se jih moralo po številki iz leta 1900. Od začetka tega stoletja se je število živih rojstev na 1000 prebivalcev zmanjšalo od 35 na 27, dočim je prišlo v prejšnjem stoletju na tisoč prebivalcev 40 do 45 živih porodov. Nemčija bi danes morala šteti dva in pol milijona ljudi več; pa jih ni, ker se niso rodili in danes in z naprej bi jih krvavo potrebovali.

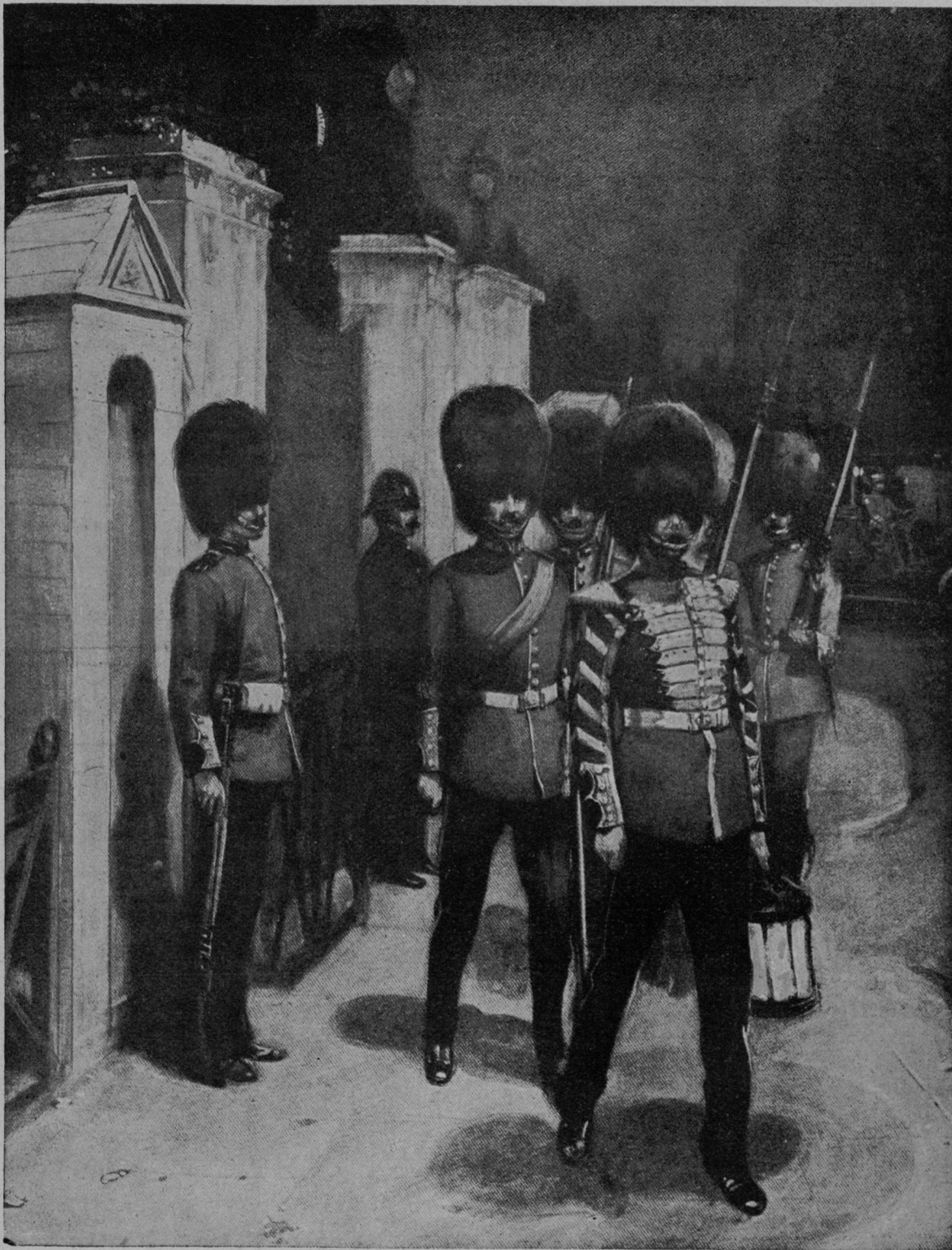
Ni čuda, da je svetovna vojna, ki je dosedaj vzela že milijonom moških življenje, tudi to vprašanje spravila z elementarno silo na dan. Saj je to vprašanje prvo življenjsko vprašanje vsakega naroda, za države pa morda najvažnejše politično vprašanje. Število živih rojstev pa ni padlo toliko radi neugodnih gospodarskih razmer, ampak radi strahu pred otrokom, vsled »tajnih bolezni« in pomanjkanja npravnosti. Zlo se je začelo zgoraj, ne spodaj v širokih ljudskih plasteh.

Na Nemškem in v Avstriji so sedaj začeli preiskovati različne vzroke padanju rojstev. Danes ne velja več skrivati, da je prostitucija glavni grob rojstev. In dokazano je, da vzroki prostitucije ne tičijo toliko v bedi, vzgoji, v pomanjkanju prilike za zakon, ali drugih vzrokih socialne narave, ampak v degeneraciji. 70% prostitutk so hčere matere pijanke in očeta pijanca. Iz teh najbolj tragičnih in ostudnih brlogov gre »bela smrt« po mestu in deželi. Vsak četrty ali peti ženin v Berlinu ima najhujšo spolno bolezen. Večina spolno bolnih mater, 71 do 86%, rodi samo mrtvo rojene otroke. Res, vzroka dovolj,

da se začne najodločnejši boj proti tej ljudski kugi in smrti. Drugi vzrok, ki pa pravzaprav pripravlja prvega in dovaja največ žrtev, je javna nemoralnost, sploh nečisto ozračje in mišljenje, ki diha iz modernega uživanja. Po velikih mestih mnogo zakrivijo razni nočni lokali, inserati po časopisih in priporočanje gotovih predmetov. Prodajalci zadnjih silijo že na deželo med kmete tudi pri nas.

Tretji glavni vzrok bo uživanje in strah pred otrokom. So ljudje, ki se bojijo otroka. Boji se dela in skrbi za otroka.

Socialna in gospodarska beda sta tudi kriva manjšega števila zakonov in tako tudi

London v večnem strahu pred Nemci: Telesna straža kralja Jurja pregleduje ponoči in podnevi straže okoli kraljevskega dvora.

stno službo, izborna podpira razposlane patrolje, oziroma straže, vzdržuje stik med stražami in poljskimi stražami, kakor tudi med drugimi oddelki predstraž, končno se ga da vporabiti za iskanje pogrešanih.

Vprašanje bodočega življenja.

Neki nemški škof je rekel, da je bila Nemčija na potu v Pariz že pred vojno. Škofove besede je vsakdo razumel in jih bo

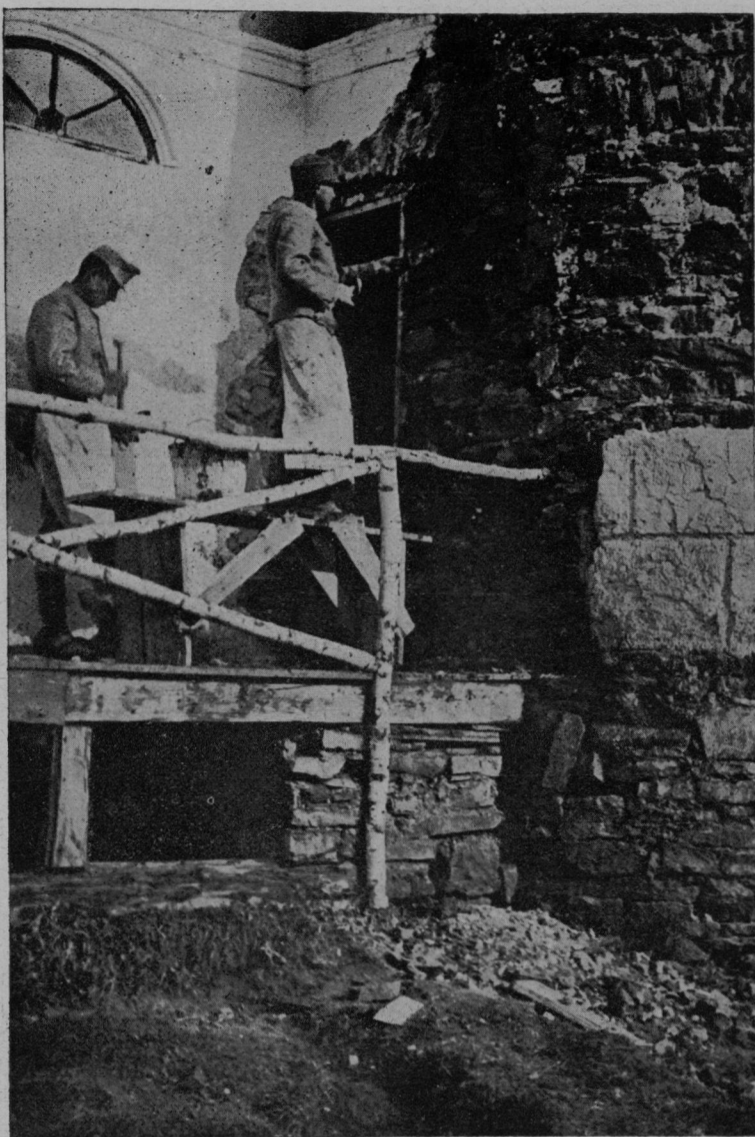

manjšega števila rojstev. To velja zlasti za uradništvo. Kasno priti do bornega kruha in še tedaj samo za gotovo število glav, res ne pospešuje življenja. V tem oziru je gospodarska stran res precej kriva. To pa velja tudi za delavce ki imajo pri današnji draginji premajhne plače.

Kako dobimo več zdravega zaroda? Od raznih strani se slišijo razni predlogi. V prvi vrsti se priporoča boj proti spolnim boleznim. Vsi vojaki, ki se bodo vračali domov, naj se preiščejo, da se kuga ne razlije po celi državi. Primeren in potreben je predlog: naj ne dovolijo zakona, kjer eden ali drugi ni zdrav. Za zločinsko ali nemarno razširjanje spolnih bolezni predlagajo tudi kazen. Po vojni, pravijo, nam bo še tako slabotno bitje dragoceno in država in družba bo morala storiti vse, da ohrani vsako življenje. Velika je umrljivost otrok v nežni starosti pod enim letom. V Nemčiji je v zadnjih 30 letih umrljivost otrok padla od 26 na 14 pri 1000 prebivalcih, za kar se ima Nemčija zahvaliti svoji visoki socialni higijeni, bolniškemu in starostnemu zavarovanju. Pri nas bomo morali storiti še veliko za matere v otroški postelji in po porodu, za dobre babice in varstvo dojenčev. Mesta bodo v tem oziru dobila veliko dela, da preskrbijo domove za dojenčke, več zdravnikov in zdravo mleko. A vprašanje nastane: odkod se bo vzel denar? Kdo bo vse to plačal?

Po mestih bo najvažnejša stanovanjska reforma, kajti marsikje se bojijo družin s kopico otrok. Draga ali nezdrava stanovanja tudi ne pospešujejo rasti otrok. Vedno bolj se poudarja tudi misel, da se mora uradniške in delavske plače določiti po številu otrok. Marsikje bi se z davčnimi reformami dalo olajšati življenje družin in vzdrževanje večjega števila otrok.

Na Dunaju so se vršila velika zborovanja, katerih se je udeležilo obilo zastop-

Naši vojaki zidarji popravljajo poljski grad v Gnylivodi, ki so ga pokvarili ruski topi.

nikov raznih strank in svetovnih naziranj. Zborovanja se je udeležil tudi dunajski kardinal dr. Piffl in nekaj ministrov. Govorilo se je o važnih socialnih vprašanjih: nazadovanju rojstev, jetiki, varstvu dojenčev, spolnih boleznih in vojnih domovih. Naj-

resnejša je bila zadeva spolnih bolezni in boja proti nečistosti.

Glede padanja rojstev je rekel dr. Hainisch, da se bosta na Dunaju kmalu srečali številki umrljivosti in rojstev. Več vzrokov je, toda slep in gluh bi moral biti, kdor bi ne hotel videti pravega vzroka: nazadovanje rojstev je rezultat volje; hotoma, namenoma se noče roditi. Odpraviti se mora inserate gotovih predmetov po časopisju. Po mestih in industrijskih krajih bi se moralo začeti z veliko sistematično skrbjo za mladino. Odpraviti moramo današnje dejstvo, da imajo družine brez otroka li z malo otroci neko gospodarsko prednost; današnja vojaška taksa je kazen zanje, če imajo dosti otrok. Želeti je, da se takozvani »davek za samce« ali druge naklade na dohodnino dajo občinam za mladinsko skrb.

Višji zdravstveni svetnik dr. Altschul je poudarjal, da je to vprašanje bolj vprašanje vzgoje. Važno je vprašanje nezakonskih otrok. Nezakonski otrok naj ima isto pravno stališče kakor zakonski, toda nezakonske matere ne smemo postaviti v vseh ozirih na isto mesto z zakonsko materjo. Kajti, če pospešujemo pri rojstvu otrok samski stan, s tem omejujemo ustvarjanje novih družin in vendar mora samo družina tvoriti temelj države in prebivalstva in njegove rasti. Ta poročevalec je tudi priporočal, naj se omeji izseljevanje, odpravi celibat vseh vrst, tudi pri manj premožnih častnikih in učiteljicah. Zahteval je tudi primerno »reformo zakona«.

Vseučilišni profesor dr. Ude iz Gradca je jasno in odločno začrtal stališče katoličanov. Rekel je da naj se ravno cerkev loti tega vprašanja v besedi in pisanju, v spovednici in na prižnici, pri pouku zaročencev in nauku za matere. Ker je nenravnost tako razširjena, sama defenziva in indirektni boj ni več na mestu. Danes sta — bodi to poudarjeno — mož

Pogled na bojišče pri Kamioni in Tysmieniczanih v Galiciji.

in žena aktivno udeležena pri prostovoljnem nazadovanju rojstev.

Od svobodomiselnosti strani se je zahtevalo »reformo zakona« in »civilni zakon«.

Toda zlo je treba začeti trebiti pri korenini. Alkohol je tista deroča reka, ki ruši domove, družine, zdravje, nrvnost in potaplja ljudi, ali pa rodi zločinca, pijance in slabiče, ki človeštva ne morejo pomladiti. Odpira se tudi državnikom in mislečim spoznanje, da sta treznost in nrvnost edina vira zdravega in krepkega rodu.

Tudi k nam pluskajo valovi življenja in poskrbeti za življenje našega naroda, imamo menda vzroka več kakor vsi drugi.

Bolgarske Sabinke.

Enej, trojanski knez, je po padcu Troje, utrjenega mesta na zahodni obali Male Azije, pribežal na ladjah do ustja Tibere. Njegova potomca, Romul in Rem, sta ob Tiberi zgradila mesto, ki se je zvalo po prvem kralju Romulu—Roma, Rim. Pri prvem štetju je bilo v tem mestu 3300 močnih, bojevitih mož. Da bi svojo moč povečal ter imel večjo vojsko, je kralj Romul proglasil Romo za svobodno mesto, kjer najde vsakdo zatočišča in varstva. Zato so pribežali v Romo z vseh strani preganjanci, izobčenci, ubegli sužnji, pa tudi ubegli morilci, roparji in tatovi. Gotovo je bilo med njimi tudi mnogo dobrih in nadarjenih mož. Romul je dal Romi in okolici nekako ustavo in upravo ter si je ustvaril dobro vojsko.

Toda — žensk ni bilo, zato ne otrok. Možje, vojaki, zidarji, tesarji in razni delavci, so se torej dolgočasili, kadar ni bilo vojne ali dela. Ljubezni ni bilo v mestu, zato pa tudi ne pravega veselja in prave pridnosti.

Romul je poslal svoje zastopnike k sosednjim narodom prosit, naj prepuste Rimljanom hčere za žene. Toda sosedje z državo, ki ji je bil ustanovnik potomec maloazijskega pribežnika in v kateri je bila večina mož iz vrst bivših sužnjev in raznih lopovov, niso marali imeti nobenih zvez. Z zaničevanjem so zavrnilo Romulove odposlance.

Golling na Solnograškem ob reki Salzach.

Zdaj pa si je izmislil prav lopovsko zvijačo. Priredil je tik Rima veliko veselico z raznimi bojnimi igrami. Na veselico pa je povabil sosede. Zlasti bližnji Sabinci so prišli zelo mnogoštevilno, ž njimi pa tudi njih žene in hčere, ki so bile posebno radovedne spoznati Rimljane. Saj se je mnogo govorilo, da so Rimljani jako veseli, močni in prijazni bojevniki. Za vojake pa so imele ženske vedno in povsod posebno živo zanimanje. Ko je bila veselica na vrhuncu in so bili očetje Sabinci od dobrega rimskega vince že dovolj navdušeni, so pridri mednje mladi Rimljani, pograbili vsa dekleta, pa tudi marsikatero mlado ženo, jih vrgli na svoje konje ter oddirjali ž njimi v mesto. Obupani očetje in jokajoče matere so prestrašeni bežali domov, v Rimu pa se je žalost med ugrabljenimi Sabinkami kmalu nehala. Dekleta so bila hipoma vsa pomožena z možmi, ki so bili silno zaljubljeni in zato tudi na vso moč prijazni. Romul je potolažil vsa dekleta, a staršev ni mogel. Trije rodovi so napovedali Rimu vojno. K sreči za Romula pa ti rodovi

niso bili za vojno pripravljene ter so bili med sabo nesložni. Vsak rod zase je naskočil Rim, a Romul je premagal vse tri posamič ter jih prisilil, da so se z Rimljani združili. Med bitko, ki je divjala pred Rimom med Rimljani in Sabinci, so pritekale žene iz Rima, se vrgle med borilce ter jih prosile, naj si kot tasti, zeti in svaki ne bodo sovražniki, nego prijatelji in dobri sorodniki. In ženske so dosegle, da sta vojski orožje odložili. Sabinci so se preselili na Kvirinal, hrib tik Rima, in sabinski kralj Titus Tacijus je bil obenem z Romulom kralj rimski. Po smrti Tacija in Romula je bil izvoljen za rimskega kralja zopet Sabinec — Numa Pompilij, ki ni bil bojevit mož, nego je skrbel predvsem za red in napredek.

* * *

Mesto Kalofer ob rečici Tundži je krasno po svoji legi, ker se razgrinja amfiteatralno na obeh obalah reke ter podaja s svojimi vrtovi in vinogradi divno sliko. Tudi obrt zelo cvete v tem bolgarskem mestu, zlasti dvoje vrst blaga (gajtan in minderlik) iz kaloferskih tkalnic ima ugled po vsem Balkanu. Zato pa vlada ondi blagostanje.

Veliki vojvoda Kalimfir iz dinastije Ase-nove je imel večne boje s sosedi. Končno je moral svojo vojvodino zapustiti in bežati s svojo vojsko. Sovražniki so zasedli njegovo deželo ter zaplenili vse ženske. Po dolgem begu je prišel Kalimfir do Tundže in po hribih na obeh straneh rečice so si vojaki zgradili koče. Po gozdih okoli mesta je bilo dovolj divjačine, dobili so si tudi krav in ž njimi mleka, po obronkih je raslo sadno drevje in je rodila vinska trta, za konje je bilo povsod dovolj krme in rečica je bila bogata rib. Beguncem je bil kraj všeč, pred sovražniki so bili v globoki dolini na varnem, — in ustanovili so si mesto Kalogferej ali Kalofer. Začeli so se baviti s kmetijstvom in v gorah so našli koristne rude.

A dolgčas je bilo vendarle Kalofercem, saj so ostali brez žensk in brez otrok. Kalimfir je poslal svoje vojake okoli snubit, a vsi so se vračali brez deklet. Žalost je vladala v Kaloferu, saj brez ženske ni sreče.

Blizu je ležalo mestece Sopot in v njem je živelo zlasti mnogo mladega ženstva. Kalimfir je poslal vojake v Sopot ženit se, a nobena Sopotka ni marala iti v Kalofer. Vse

Sterntal pri Ptuj, mesto barak, ki so ga zgradili naši vojaki za ruske vjetnike.

Razne vesti.

Ko so bili Rusi v Galiciji . . . V nekem mestu v Galiciji, ki je bilo tudi nekaj časa v ruskih rokah, vpraša ruski poveljnik mestne svetovalce: »No, kako ste kaj zadovoljni z novo vlado?« Najprej ni bilo nobenega odgovora. Komandant vpraša še enkrat najstarejšega med svetovalci. Ta pa odgovori: »Oprostite, gospod general, nov čevelj vedno tišči«. General: »Seveda, zato ga je pa treba namazati!«

dolge nad 3000 kilometrov. Računa se, da je treba za vsak korak na tej fronti (korak je 75 centimetrov) en zavoj, to je 100 metrov žičevja — kajti ovire niso samo napravljene pri prvi liniji. Torej je za fronto ki meri štiri milijone korakov, treba 400.000 kilometrov žičevja. Ravno toliko žičevja pa rabijo tudi sovražniki. Skupaj se torej rabi 800.000 kilometrov. S tem žičevjem bi torej lahko ovili naš 40.000 kilometrov obsežni svet okoli in okoli dvajsetkrat. Pri tem pa še ni všteto žičevje, ki se rabi v vojne namene

Špijonov konec: na levi: Poslednji hipi izdajalčevi. Vojaški duhovnik daje poslednjo odvezo izdajalcu. Na desni: Po strelu. Špijon leži mrtev v jami.

deklet in mladih žen so prinesli Kalferci v Kalimfirovo mesto.

Pač so izkušali Sopotci s silo vzeti ugrabljene šenske nazaj, a zaman, — hrabri Kaloferci so odbili vsak napad.

Latinska in bolgarska pripovedka sta čudno slični in izvirata gotovo iz istega dogodka. Obe pa sta karakteristični za najstarejšo zgodovino današnjih Lahov in Bolgarov.

Nazorni pouk. Učitelj hoče času primerno poučiti svoje učence o Italiji. Na Vprašanje: »Kaj je Italija« je seveda dobil različne odgovore, a ni bil z nobenim prav zadovoljen. Zato pa hoče sam podati času primeren odgovor ter reče: »Italija je velik čevelj, ki ga mažejo Angleži, »biksajo« ga pa Avstrijci«. (Italija ima namreč na zemljevidu podobo dolgega čevlja).

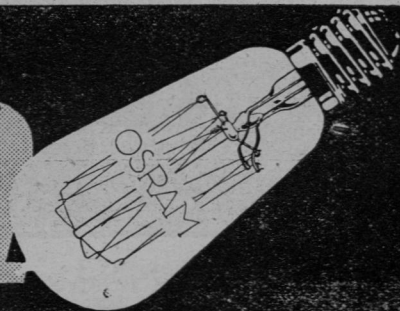
Številke o vojni. Ruska fronta je dolga kakih 1200 kilometrov, nemška fronta na zapadu kakih 800 kilometrov, italijanska fronta 700 kilometrov, balkanska pa kakih 300 kilometrov. Skupaj so torej vse te fronte

za flankiranje, za mostišča itd. Ni čuda, če izdeluje kar 40 velikih ameriških tovarn samo žičevje.

Volkovi v Dalmaciji. V okolici občine Vrlika je polno volkov. Prebivalstvo živi v neprestnem strahu. V Mavrici so ubili štiri volkove, v drugih vaseh so bile borbe z volkovi. V Modrasu so videli skupaj 18 volkov. Občina je prosila politično oblast, naj porazdeli v vsako vas po pet pušk, da bo mogoče prirejati gonjo na volkove. Volkov ne zasleduje dovolj lovcev, ker so večinoma na vojni. Poleg volkov pa so se zaredile še druge zveri.

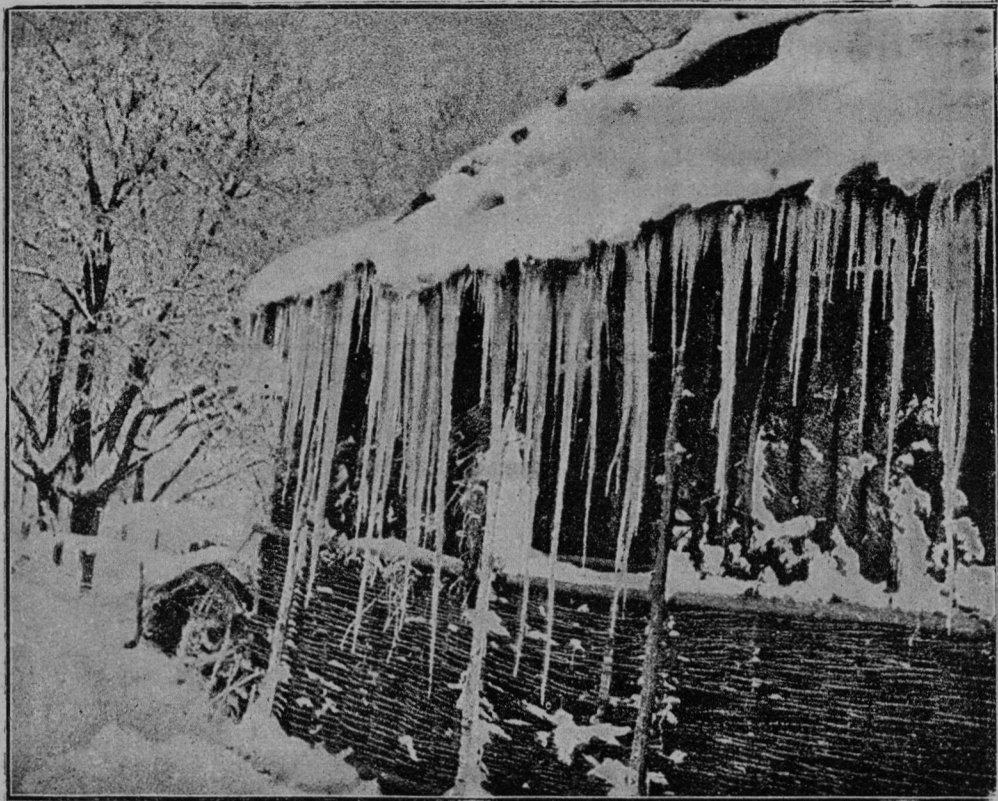
Prosimo obnovite naročnino!

Osrām

Viržinka. »Sveža in svetla ter lepo narrejena, je imenitna. Najboljše so sakanske, ki se izdelujejo v Sacco na Tirolskem in ljubljanske. Ko so v Budjericah začeli izdelovati te cigare, so poslali iz Ljubljane delavke gor, da so učile Čehinje izdelovanja. Vendar naj jih delajo, kjer hočejo, viržinke so, ime imajo, podoba tudi, prave viržinke pa le niso. Za cesarja so se delale vedno v Ljubljani. Zato je viržinka-plemkinja, rojena v Ljubljani ter je pristna »ljubljska srajca«. Viržinke so poznali v Milanu, seveda tedaj našem Milanu, že leta 1845. Tja so prišle pravzaprav iz Švice. A pri nas jih je uvedel podkralj avstrijske Italije, rajni nadvojvoda Rainer. V onih letih je živel na Stolnem trgu v Milanu velik trgovec s tobakom Zaminetti. Ta je imel lepo hčer po imenu Viržinija. Oče se je bavil s kupčijo na debelo, mladenka je bila po večini v prodajalni za cigare. Dasi naših častnikov laški zagrizenci niso mogli trpeti, v tobakarni so jih kot dobre odjemalci radi videli. Podkralj sam je prihajal vsak dan tja, da si je nakupil cigar. Nadvojvoda je bil priljuden mož, zato še dosti čislal po mestu, lepa Viržinija pa si je štela v čast, da mu je postregla. Nekoč je prinesel njen oče iz Švice 600.000 cigar čudne oblike. A le malo jih je prodal, nihče ni maral zanje. V blagu je bilo mnogo denarja, a ker ni šlo, je žugala trgovcu občutna izguba. Viržinija je jokala in jokajočo je našel podkralj. Rad bi bil vedel, kaj se je zgodilo, in dekle mu je potožilo nadlogo. Nadvojvoda si je dal pokazati cigare. Skrbno si je ogledal eno, potegnil iz nje slamico in jo prižgal. Prijetno je vonjala, lepo gorela, zakaj nebi ugajala. »Ta podganji rep je prav izboren!« je dejal nadvojvoda in potem se je izkazalo, da nihče prejšnjih kadilcev ni odstranil slamice. Le-ta je gorela s tobakom vred, zato seveda ni ugajala. Od takrat nadvojvoda menda ni kupoval več drugih cigar. Često jih je poklanjal tudi častnikom in kmalu ni bilo videti nobenega brez »podganjega repa« v ustih. Ko je prišel na poset v Milan z Radeckim nadvojvoda Franc Jožef, naš sedanji cesar, poklonil jih je Rainer tudi njemu in bila mu je ta cigara izredno všeč. Ko je vprašal bratranca, kako jih imenujejo, je bil ta celo v zadregi. Naposled se je spomnil lepe Viržinije in dejal je: viržinke. In ime jim je ostalo. Cesar in generali so kmalu pokupili vse in odtlej jih je Zaminetti komaj nanesel sproti dosti iz Švice v Milan.

V vojni leta 1859. smo izgubili Milan,

Zasnežena in zmrznjena iz šibja spletena koča naše straže na besarabski fronti.

a viržinko smo vzeli seboj za spomin. Le-ta nas je vedno spominjala na izdajalskega Laha, od leta 1859, ko je prišla k nam, pa do letos, ko ga imamo zopet v pesteh. A letos bi nam morala biti na srcu prav posebno in nas opomniti, da nam mora Italijan vrniti slovenske kraje Severne Italije.

Zrakoplov bodočnosti. Po poročilih iz Amerike razpravljajo ondi živahno o nedostatnosti letal za napade na zrakoplove. Tej sodbi se je pridružil celo znani angleški strokovnjak v zrakoplovju W. Lanchster, ki kar odkrito priznava dejstvo, da se ponoči ni mogoče ubraniti zrakoplovom. Skrivnost zrakoplovnega uspeha tiči v zmožnosti, da se umakne boju ali ga obrne na ono plat, kamor mu drago. Prav kmalu pa bode prišel dan, ko Angleška niti podnevi ne bo več varna pred napadi po zrakoplovih. Ako bi imela trajati vojna le še eno leto, se bodo pojavili zrakoplovi vedno večjih dimenzij in nevarnosti. Le-ti se bodo lahko vzpeli tako

visoko v zrak — do 18.000 čevljev — da bodo brez skrbi delovali podnevi. Ti zrakoplovi bodo mnogo strašnejše orožje, kot so sedanji. Tudi bombam bode odzvonilo tedaj. Na njihovo mesto pride zračni torpedo ogromne sile, o čegar pripravi imajo Američani že baje gotovih podatkov. S tem novim orožjem bodo lahko napadali presenetljivo podnevi ladje velikane, strojne postaje, skladišča za streljivo in podobno. Danes Angleška v gradbi zrakoplovov Nemčije sploh več dohiteti ne more, nikar že, da bi jo nadkrilila. Mnogoletne izkušnje, ki jo ima Nemčija pri gradnji zrakoplovov, ni mogoče plačati z denarjem. Danes ni nobene tehnične ovire več, da se ne bi moglo zgraditi zrakoplova, ki bi mogel poleteti brez pristanka v New-York in nazaj na Nemško, da, celo preleteti New-York in doseči to ali ono mesto v notranjosti.

Redek slučaj. V rezervni bolnišnici deželnega dvorca v Ljubljani se nahaja mlad ranjenec, Hrvat po rodu, ki mu je krogla na bojišču prestrelila vrat, nato pa odletela v sosednjega vojaka, ki mu je ranila in preluknjala prsa, da je bil takoj mrtev. Naš Hrvat s prestreljenim vratom pa lahko govori, kadi, je dobre volje in bo kmalu okreval.

Kinematograf. Dasi je čestokrat trdi, da je kinematograf ameriška iznajdba, vendar ni tako. Iznajditelj kinematografa je že davno pozabljeni avstrijski artiljerijski general baron Fran Uchatius. Uchatius je bil rojen leta 1811. v Theresienfeldu na Nižjem Avstrijskem, leta 1829. je vstopil kot prostak v avstrijsko topništvo ter je postal leta 1879. feldmaršallajtnant. Cesar Franc Jožef I. mu je podelil zaradi obilnih zaslug baronstvo, akademija znanosti ga je pa sprejela za svojega člana. Po njem se imenujejo tudi prvi jeklobronasti topovi. Uchatius je bil velikanski iznajditelj, ki je novosti takorekoč iz rokava iztresal. Ko je bil na višku svoje slave, si je 70 let star sam končal življenje. Navzlic vsej njegovi sreči ga je pa zadela usoda marsikaterega iznajditelja, da je bil omalovaževan. — Ta mož je torej iznašel kinematograf, a svet ni bil pripravljen na to iznajdbo. Zato jo je Uchatius prodal za malo vsoto znanemu in priljubljenemu glumaču Döblerju. Tedaj svet pač ni slutil,

Odkidavanje snega iz strelskega jarka na Rusko-Poljskem.

kak pomen bo dosegla ta iznajdba. Širša javnost smatra še danes kinematograf kot neko ljudsko zabavišče. Zato ima kino tudi precej sovražnikov, posebno že radi tega, ker brezvestni podjetniki s slabimi filmi ljudstvo zastrupljajo. Nasprotno pa je kinematograf za znanost neprecenljive vrednosti. Marsikaterega odkritja ne bi imeli, če ne bi bilo kinematografa. Zelo važno vlogo igra kinematograf v biologiji, posebno sedaj, ko se je posrečilo zvezati kinoaparata z ultramikroskopom. S pomočjo kinematografa se je našel povzročitelj sifile. S kinematografom je mogoče natančno zasledovati razvoj bakterijskih kultur, boj med belimi krvnimi telesci in bakterijami itd. Kinoaparata se zelo mnogo rabi tudi v fiziologiji gibanj. Z njim se analizirajo patološki pojavi gibanja, n. pr. pri hoji bolnih na hrbtnem mozgu. S kinoaparatom v zvezi z röntgenfotografijo

se zasleduje tudi gibanje notranjih organov, kakor: srca, pljuč želodca in črevesja. Navadni kinoaparata zamore fotografirati 20—30 slik v eni sekundi. Če pa je potreba razstaviti kako hitro gibanje v posamezne njegove faze, more aparat v eni sekundi fotografirati tudi mnogo več slik. Na tem polju so se dosegli čudoviti uspehi. Kinematograf pa služi tudi v vojne namene. S pomočjo kinoaparata je mogoče fotografirati letečo izstreljeno kroglo, njen učinek, ko zadene na cilj itd. Iz teh fotografij se da posneti, kako obliko ima izstrelak. A razvoj kinematografa še danes ni dosegel svojega viška. Čakajo nas še velika presenetjenja in tehnični čudeži na tem polju.

Znamenje časa. V nekem dunajskem listu čitamo: Pred kinom v ulici X. je stal razburjen vojak ter pripovedoval ljudem, da je prišel s fronte domov, toda žene ni našel

v stanovanju, temveč je izvedel, da je šla s prijateljem v kino. Sedaj jo čaka in si bo tudi »prijatelja« pošteno ogledal. O vovakovi nameri je zvedel tudi posestnik kina. Boječ se škandala pred svojim podjetjem, je naznanil občinstvu med predstavo, da čaka zunaj neki razburjen vojak na svojo ženo, ki da je s prijateljem pri predstavi. Najbolje bi bilo, da se ta dama neopaženo odstrani. V dvorani je po teh besedah nastalo šepetanje, in dvignilo se je — 14 žen, da se neopaženo odstranijo. Vsaka je mislila: Moj mož!

Nemščino je pozabil! »Straža« poroča: Nedavno je v P. na Koroškem bil zadet od kapi posestnik A. R., ki je na to popolnoma pozabil nemški jezik, slovenskega pa ne. A čudovitost je v tem, da je bil ta mož, rodom Slovenec, poprej hud nemški nacionalc. Sedaj se iznova uči nemščine.

Pri pouku sanitejcev. Štabni zdravnik: »Na čem se spozna pri vovaku, da je nastopila smrt?« A.: »Če več ne diše«. — Zdravnik: »Dobro«. — B.: »Če več žila ne bije«. — Zdravnik: »Dobro«. — C.: Če mu je granata glavo odtrgala.

Po črki postave. V Parizu je bil neki lastnik kavarne obsojen, da je moral svoje prostornine za osem dni zapreti, ker je stražnik opazil, da je bil še po desetih uri zvečer v stranski sobi kavarne pogoščen neki vojak. To je po ondotnih policijskih odredbah za časa vojske prepovedano. Zastonj se zagotavljal kavarnar, da se to pri njem ni zgodilo, in da po desetih v njegovi kavarni ni bilo tisti čas nobenega vojaškega gosta. Oblast se ni dala pregovoriti. Ves potrt pride lastnik domov, se loti plačilnega natakara ter zahteva od njega: »Povej, če si po desetih postregel kakemu vovaku?« — »Seveda sem«, odgovori postrežnik. — »Komu pa?« — »Vam, gospod!« Kavarnar je namreč tudi vpoklican v vojno službo in hodi v uniformi. Storil je to »hudobijo«, da se je v lastni hiši — v kavarniškem prostoru po desetih nekoliko še okrepcal. Kazen mu pa ni bila izpregledana.

Naša vojaška godba svira po ulicah osvojenega Ljublina na Poljskem in spremljajo jo židovski in poljski dijački.

Na blaga srca!

Vojaki Slovenci na laški bojni črti prosijo vse zavedne Slovence, ki imajo sočutje ž njimi za slovenske časopise. Velikodušni daritelji naj blagovolijo poslati časopise na sledeči naslov: Ludwig Maleiner, k. u. k. Landesschtz. Rg. I. 10. Komp. 4. Zug. Feldpost 611. Pošiljamo pozdrave vsem Slovcem in čitateljem „Tedenskih Slik.“

Migremo in glavobol preženemo hitro s Fellerjevim lepo dišečim bolečine blažečim rastlinskim fluidom z znamko »Elsa Fluid.« 12 steklenic stane poštine prosto samo 6 K. Lekar E. V. Feiler. Stubica, Elsa-trg št. 280 (Hrvatska,) Palčica proti migreni poleg pridjana 1 K je poceni in dobra.

Zdravniki priporočajo KAISERJEVE PRSNE KARAMELE

s „3 smrekami“.
kot izborno sredstvo zoper kašelj,
ki so se že nad 25 let najbolj obnesle.
Milijoni jih rabijo zoper

kašelj

kripavost, zasliženje, katara, bolni vrat,
dušljivi kašelj, kakor tudi da se obvarujejo
prehlajenja, torej so zelo dobrodošle vsa-
kemu vovaku.

6100 notarsko poverjenih izpričeval zdravnikov
in privatnikov jamči gotov uspeh. — Tek vzbujajoči
fino okusni bonboni. Zavoj 20 in 40 v, škatlja 60 v se
dobiva po vseh lekarnah in drožerijah.

Trdovratno se vzdržuje govornica, da je za nakup varnih in priporočljivih srečk z zajamčenimi dobitki (do 630.000 kron) sedaj že radi tega najugodnejši čas, ker dobi vsak naročnik v srečnem slučaju 4000 frankov zastonj. — Opozarjamo na današnji zavedni oglas „Srečkovnega zastopstva“ v Ljubljani.

Zlato in srebro obdrži tudi med vojsko in po vojski svojo vrednost. Varno je toraj naložen denar, če si kupite zlato ali srebrno uro, verižico, prstan i. dr. Bogato izbiro po nizki ceni ima tvrdka H. Suttner v Ljubljani št. 5, Mestni trg, ki pošlje bogato ilustrovan cenik vsakomur zastonj in poštine prosto. Naročite si ga z dopisnico takoj.

Vojno zavarovanje!

Kako preskrbi vovak svoje?

S sklenitvijo vojnega zavarovanja za dobo 1 leta brez vsaktere zdravniške preiskave. — To zavarovanje velja za vsak slučaj smrti tekom leta, tedaj tudi za smrt v vojni ali na posledicah taiste. — Če se vovak že nahaja na bojnem polju, sklene lahko zavarovanje od tam ali ga pa tudi brez njegove vednosti lahko zavarujejo svojci.

Odrezek izpolnite ter ga pošljite generalni zastop ces. kr. priv. zavarovalne družbe „Avstrijski Feniks“ v Ljubljani, sodna ulica 1. Brez da bi se kaj obvezali, dobite takoj brezplačno odgovor.

Odrezek.

1. Ime in naslov, ...
2. Leto rojstva, ...
3. Vojaško razmerje (če nadomestni rezervist ali črnovojnik) .....
4. Koliko plačam za enoletno vojno zavarovanje od K 1000.— zavarovalneglavnice: .....

PREMOG

najboljše kakovosti
:: po dnevnik cenah ::
na vagone ali vozove

F. & A. UHER
Ljubljana, Šelenburgova ul. št. 4.

500 kron

Vam plačam, če ne odstrani moj uničevalec korenin
Ria balzam Vaših kurjih oces, bradovic, otiščancev,
 v treh dneh brez bolečin. Cena enemu lončku z jamstvenim listom 1 K, 3 lončki 2 K 50 v. 6 lončkov 4 K 50 v. Stotine zahvalnih in priznalnih pisem.

Kemény, Kaschau (Kassa) I. Postfach 12/44, (Ogrsko).

Poravnajte naročnino!

Zajamčen uspeh, drugače denar nazaj

Zdravniška izjava o izvrstnem vplivu.

Bujno lepo oprsje

dobite, če rabite
med. dr. A. Rixovo prsno kremo
 oblastveno preiskano, jamčeno neškodljiva. Za vsako starost hiter, zanesljiv uspeh. — Zunanja raba. — Pušica za poskušnjo K 3'30, velika pušica, ki zadostuje za uspeh K 8'80. Kosm. Dr. A. Rix laborat, Dunaj IX., Lakiergasse 6/O. Razpošilja se strogo diskretno Zaloga v Ljubljani: Parfumerija A. Kanc in drogerija „Adrija“.

„Darujte za Rdeči križ!“

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica števil. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Koncem leta 1915 je imela vlog . . . . . „ 48,500.000.—
 Rezervnega zaklada . . . . . „ 1,330.000.—

Sprejema vloge vsak dan in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade. 463

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posojila na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5 1/4 %, izven Kranjske pa proti 5 1/2 % obrestim in proti najmanj 3/4 % odplačevanju na dolg.

Po vsaki fotografiji napravimo umetniško dovršene

POVEČANE SLIKE

v vsaki velikosti.

Povečane slike 42x53 cm stanejo samo 24 K.

Naročila sprejema upravništvo Tedenskih Slik v Ljubljani.

Poslano.

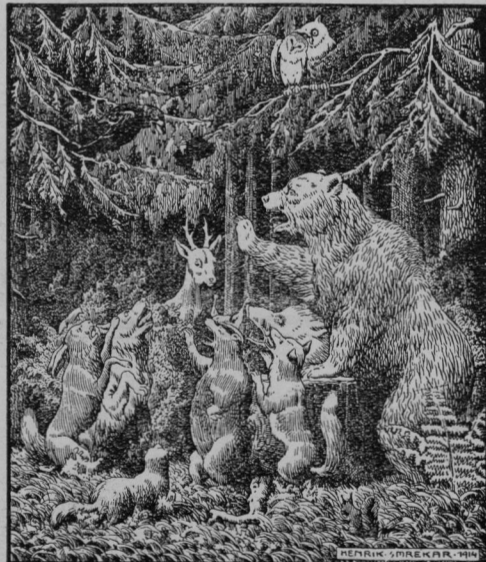
G. pl. Trnkoczy, lekarnar v Ljubljani.

Moja soproga je zadnjega sinčka s Sladinom „sladni čaj“ zredila. Fant je poldrugo leto star, čvrst in močan in ni bil še sploh nič bolan. Pri prejšnjih treh otrocih je rabila razne redilne moke, s kojimi ni niti približnjega uspeha imela. Sladin priporočam vsem staršem.

Spoštovanjem

Makso Kovač, c. kr. voj. uradnik.

V Pulju, 23. marca 1914.

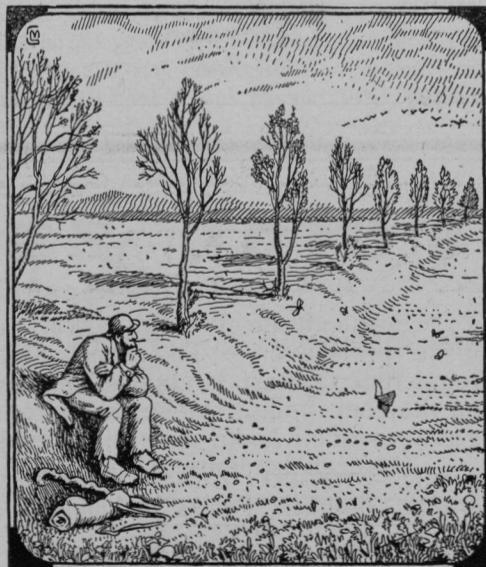
RADO MURNIK LOVSKE BAJKE IN POVESTI

Knjiga vsebuje:

Na male kavke dan. — Zaljubljeni jerebar. — Draga kljunača. — Veselega kljunača žalostni roman. — Paradni lovec Rekordavzar. — Lovec rešitelj. — Opeharjeni ribič. — Povodnji mož ob Ljubljani. — Nedeljska bratovščina. — Brakada brez braka. — Duhek, lovski Orfej. — Za mrtvimi ogali.

Dobra, zanimiva knjiga je najboljši prijatelj.

Najlepše darilo za vojake ranjence in druge.

MILAN PUGELJ MIMO CILJEV

Knjiga vsebuje:

Zanešeni. — Trije meseci. — Helena. — Jerom. — Zaljubljeni kmet. — Labud poje. — Utešenje. — Pet kron. — Zemlja sveta. — Opice.

Knjiga vsebuje:

Lovec Klemen. — Lenčica in zmaj. — O hudem kovaču. — Pastirska ljubezen. — Katrica in hudič. — V leščevju. — Dve nevesti.

Vse kritike o teh knjigah so jako ugodne.

Vsaka knjiga stane elegantno vezana 2 K 50 h. Razpošilja upravništvo „TEDENSKIH SLIK“, LJUBLJANA, Frančiškanska ul. 10./I.

Specialni oddelek platna

v trgovini

A. Šarc lastnica Jadviga Šarc

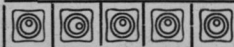
nudi se priložnost k dobremu in cenemu nakupu

rjuh	srajce	odejnih rjuh
brisalk	hlače	blazin
brisačev	spalne srajce	pernatih blazin
prtov	„ jopice	pernic
prtičev	spodnja krila	žepnih rut
šifon	nogavice	zefir

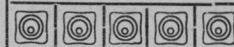
Švicarska vezenina

PERILO

za gospode se izdeluje po meri.

Kdor hoče kaj
prodati ali kupiti,
kdor išče službe
ali pa uslužbenca,
kdor hoče kaj v
najem dati ali
vzeti, kdor išče
za svoje blago
odjemalcev i. t. d.
naj da oglas v
list „Tedenske
Slike“ ker v
njem imajo ogla-
si najboljši uspeh.

Ako naročite in to storite
nenudoma,

- 1 srečko avstr. rdečega križa
- 1 srečko ogrskega rdečega križa
- 1 srečko budimpeštanske bazilike
- 1 dobitni list 3% zemlj. srečk iz leta 1880
- 1 dobitni list 4% ogrsk. hip srečk iz leta 1884

Mesečni obrok za vseh pet srečk ozir. dobitnih listov samo 5 kron

12 žrebanj vsako leto, glavni dobiček 630.000 kron

dobite igralno pravico do bobitkov ene turške srečke v znesku do **4000 frankov** popolnoma zastonj!

Pojasnila in igralni načrt pošilja brezplačno:
Srečkovno zastopstvo 3, Ljubljana.

Zdrobljeno milo

v poštinih pošiljtvah po 5 kg za ceno K 3.90 po povzetju dopošilja Karel T. Jilek, Šternberg, Morava.

Zdrava kri!

Kri je splošna redilna tekočina, iz koje dobiva život svoje redilne snovi. Ako nima kri zadostnih redilnih snovi, slabijo organi ter nastane cela veriga bolezni in trpljenja, ki nam greni življenje.

Ta zla veriga mora biti pretrgana

in to je mogoče samo na eni točki, namreč pri hranitvi krvi, pri zboljšanju krvi.

Spisal sem po dolgoletnem proučavanju knjigo, v koji beremo kako in na kak način se kri in sokovi popravljajo, kako se zboljšša hranitev, kako se moremo bolezni ogniti ter jih odpravljati.

Popolnoma zastonj

pošljem ta dragoceni spis vsakemu, kdor mi piše zanj! Tudi dam vsakemu priliko, da se prepriča, na kak način je to mogoče, brez vinarjn izdatka. Toda pišite takoj!

Ekspedicija lekarne pri operi. Budimpešta VI. Oddelek 499.

MARIJA TIČAR,
Ljubljana,
Šv. Petra cesta 26. Šelenburgova ulica 1.
nasproti kazine

Prva specialna trgovina
umetniških, vojnih, pokrajinskih in drugih
razglednic

Priznana največjo izbiro na drobno in debelo.
Krasni albumi za umetniške razglednice
pravkar došli.

Samo za trgovce in preprodajalce.
Velikonočne razglednice
najnovejše in najlepše vrste.

motne (barvotisek) . K 4.—	Vojne velikonočne razgled.
z bleskom . . . . . 5.—	Barvotisk (motne) . K 4.—
in zlatom. „ 6.—	fine pobarvane . . . . . 6.—
brom motne K 7.— col „ 9.—	gravure . . . . . 7.—
gravure „ 6.— „ 8.—	brom . . . . . 8.—
svelotisek: . . . . . 8.—	Cena za 100 kosov po po-
motne „ 4.— „ 6.—	vzetju franco Zagreb,
umetniške . . . . . 8.—	

Največji izbor vseh vrst razglednic, vojnih, umetniških, za čestitke, genre i. t. d. od 4 — 12 kron.
Pismeni papir v mapah in škatljah po najnižjih cenah priporoča:

RUDOLF POLAČEK, Zagreb, Jurišičeva ul. 21,

ZADRUŽNA TISKARNA, KRŠKO ob Savi

se priporoča slavnemu občinstvu za izvršitev vsakovrstnih tiskovin. Vsled najmodernejšje uredbe izvršuje naročila najokusneje, ceno in v najkrajšem času.

Naročila sprejema vodstvo Zadružne tiskarne v Krškem in upravništvo Tedenskih Slik v Ljubljani, Frančiškanska ulica 10. I. :::

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

: Delniška glavnica 8,000.000 kron. : **STRITARJEVA ULICA ŠTEV. 2.** Rezervni fondi okroglo 1,000.000 kron.

Poslovalnica c. kr. avstrijske državne razredne loterije.
Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Priporoča nakup srečk za 3. razred V. c. kr. avstrijske razredne loterije.

Žrebanje za ta razred dne 15. in 17. februarja 1916.
Cena za igralce prejšnjega razreda: 1/1 srečka K 40.—, 1/2 srečke K 20.—, 1/4 srečke K 10.—, 1/8 srečke K 5.—. — Cena za novovstopivše igralce:

1/1 srečka K 120.—, 1/2 srečke K 60.—, 1/4 srečke K 30.—, 1/8 srečke K 15.—.
Naročila se vrše najugodnejše po poštini nakaznici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun in jih obrestuje po **4 1/2 % čistih.**
2% rentnine od vlog na knjižice plača banka sama.

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10
špecialna trgovina pletenin,
trikotaj in perila

priporoča svojo veliko zalogo,
kakor:

Športno in vojaško perilo in sicer: nogavice, gamaše, dokolenice, snežne kučme, rokavice, žilogrelce, sviterje, pletene srajce in spodnje hlače iz volne, velbdje dlake in bambaža.

Perilo za dame in gospode iz šifona, cefirja, in flanele.

Perilo za dečke, deklice in dojenčke. Gumijevi plašči, nahrbtniki i. t. d.

Na debelo in drobno.

Mazilo za lase

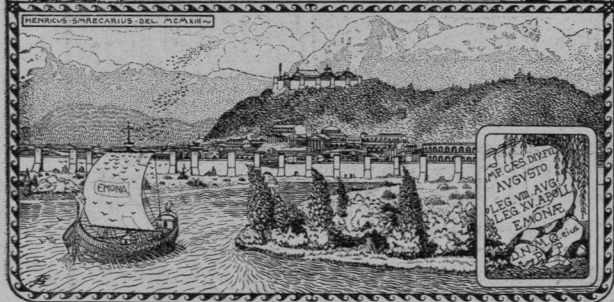
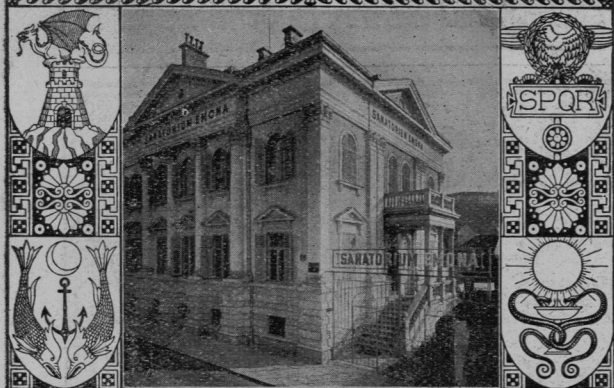
varstv. znamka Netopir
napravi g. Ana Križaj v Spodnji Siški št. 222 pri Ljubljani. Dobi se v Kolodvorski ul. 200 ali pa v trafiki pri farni cerkvi. V 3 tednih zrastejo najlepše lase. Stekl. po 2 in 3 K. Pošilja se tudi po pošti. Izorno sredstvo za rast las.

Za gotovost se jamči. Zadostuje steklenica. Spričevala na razpolago.

Priporoča se

umetna knjigovoznica

IVAN JAKOPIČ,
LJUBLJANA.

Svetovna tvrdka Suttner ima

samo natančno idoče, zanesljive, trpežne ure, katere staremu dobremu imenu hiše čast delajo.

St. 410. Nikelnasta Anker-Roskopf-ura	K 4.10
" 705. Roskopf-ura, kolesje v kamnih	" 5.90
" 719. Srebrna remontoar-ura	" 7.80
" 600. Žepna ura z radijem, se po noči sveti	" 8.40
" 449. Roskopf-ura, dvojni pokrov	" 7.20
" 518. Ploščnata nikelnasta kavalijska ura	" 7.50
" 803. Damska ura, jeklena ali nikelnasta	" 7.90
" 804. Srebrna damska ura	" 9.50
" 1544. Usnjata zapestnica z uro	" 10.50

Št. 712. Nikelnasta IKO - ura, 15 kamnov	" 14.—
" 1450. Bela kovinasta verižica	" 2.80
" 865. Bela kovinasta verižica, priprosta	" 1.—
" 916. Srebrna verižica, masivna	" 3.20
" 422. Nikelnasta športna verižica	" 1.75
" 979. Srebrni obesek „cesarjeva podoba“	" 2.—
" 213. Srebrni prstan z kamnom	" 1.40
" 211. Srebrni prstan z kamnom	" —.90
" 1063. Prstan, zlato na srebro	" 2.70

Vsaka ura je najnatančneje preizkušena.

Razpošilja se po povzetju ali če se denar vnaprej pošlje.

Krasni cenik zastoj in poštnine prosto.

Neugajajoče se zamenja!

Lastna tovarna ur v Švici! — Lastna svetovna znamka „IKO“, najboljša preciz. ura.

H. Suttner samo v Ljubljani št. 5.

Nobene podružnice.

Svetovna razpošiljalnica.

Nobene podružnice.

Zavod za ortopedično gimnastiko

v katerem se pod vodstvom zdravnika različno ukrivljene hrbtenice, izbočeni hrbti, neenaka pleča in boki zdravijo, se nahaja

v Stritarjevi ulici števil. 9, I. nadstr.

Pojasnila se dobe ob delavnikih od 3.—4. ure popoldne istotam.

Darujte za „Rdeči križ!“

DOMAČA TVRDKA!

Export žepnih električnik

svetiljk in baterij

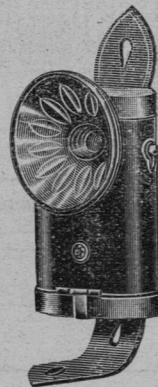
št. 80 komplet . . . K 8.—

" 80 A " . . . " 9.—

K. A. Kregar,

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 21./23.

Trgovci velik popust.

Naročnina za list „Tedenske Slike“; za Avstro-Ogersko: 1/4 leta K 3.—, 1/2 leta K 6.—, celo leto K 12.—; za Nemčijo: 1/4 leta K 4.—, 1/2 leta K 8.— celo leto K 16.—; za ostalo inozemstvo: celo leto fr. 20.—. Za Ameriko letno 4 dolarje.

Uredništvo in upravnništvo Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 10, I. nadstropje.